

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност: *(код и наименование)*

Ф	Ф	С	0	4	0	1	2	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина

3	0	2	1
---	---	---	---

Граматика на социологическия текст

Преподавател: гл. ас. д-р Димитър Благоев

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извън-аудиторна заетост	Курсов учебен проект (разработка на социален казус)	30
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извън-аудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извън-аудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	50
2.	Решаване на тест	20
3.	Разработка, публично представяне и защита на социален казус	30

Критерии за оценяване:

Крайната оценка по дисциплината се формира от три компонента:

1. Участие в тематични дискусии в часовете (Д);
2. Решаване на тест (Т);
3. Разработка, публично представяне и защита на социален казус (К).

NB: Конкретните критерии за оценяването по всеки отделен компонент са приложени след анотацията и учебното съдържание.

Анотация на учебната дисциплина:

Цели, организация и съдържание на курса:

Курсът цели да формира социологическо разбиране и практически умения за работа със социологически текст като предпоставка и елемент на академичното битие на студентите по социология. Стремехът е както (първоначално) да се преодолее ученическият и/или всекидневния опит с текст на студентите от първи курс, така и (на тази основа) да се осмисля и практикува научно взаимодействие със социологически текстове. Навлизането в тяхната специфика е чрез целево четене, осмисляне и дискусия в семинарните упражнения на подбрани класически и съвременни социологически текстове, и последващата им рефлексия от преподавателя през тяхната архитектура в лекционните часове. Интерактивният формат на провеждане на курса позволява да се разгърнат по-ефективно потенциалите на *learning by doing*.

Практическата работа в семинарите се осъществява на два етапа: първо, в малки групи (4-5 студента) се оформя групово мнение по изработен предварително сценарий с въпроси за дискусия; второ, в публична дискусия на представяните от груповите говорители аргументирани мнения по основните въпроси от сценария за обсъждането. В лекциите, които се провеждат след семинарните упражнения, се прави надграждане, систематизиране и обобщение на използваните в семинарната работа с текстовете основните понятия, включително и обяснение както на тяхното място и взаимовръзки в социологическия текст, така и на смисъла и значението им за познавателното постигане на неговия предмет.

Курсът съдържа няколко основни тематични акцента, в които под формата на дискусии в практическите семинари и последващата им рефлексия в лекциите се изработват умения за четене и дискутиране на социологически текст *чрез четене и дискутиране на текстове*; подготовка и разработване на собствен (индивидуален и/или колективен) текст; представяне на текст и/или резултати от изследователски процес пред аудитория.

Очаквани резултати:

Успешното постигане на заложените в курса цели би трябвало да даде на студентите възможност да се приближат до по-добро разбиране на занимаемия със социология чрез разбиране на научните специфики на социологическите текстове, вплътени и изразени в архитектурата им. Студентите, работили ефективно при четенето, дискусията, разработката и представянето на социологически текстове през семестъра ще бъдат по-добре подготвени за пътешествия в социологическата вселена.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	<p>Игра на запознаване.</p> <p>Разделяне по двойки, представяне пред колегата, публично представяне на колегата. Съвместно изработване (студенти и преподавател) на възможни типологии на себе-представянията, които привидно изглеждат уникални.</p> <p>Пред-говор.</p> <p>Защо и как за социологията е важно типичното отвъд личното, без да се губи чувствителност към уникалностите? Първи стъпки в преодоляване на фалшивата дилема „социално или индивидуално” през опит за анализ на изградените в семинарите типологии на себе-представянията.</p> <p>Условия на възможност за научния анализ, които ще разкриваме в архитектурата на социологическия текст.</p> <p>Четенето, обсъждането и разработването на социологически текстове като задача с няколко взаимно-зависими неизвестни. Как ще решаваме тази задача през семестъра.</p>	<p align="center">2 часа семинарни упражнения</p> <p align="center">2 часа лекции</p>
2.	<p>Анализ на несоциологически текстове.</p> <p>Екипна практическа работа със сравнение между три несоциологически текста със сходна тематика.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какви са приликите и разликите между текстовете? Какъв е <i>жанрът</i> на всеки текст? 2. Имат ли авторите някакви <i>задачи</i> за решаване в тези текстове? В кои? Какви задачи? Предлагат ли <i>решения</i> на задачите? 3. Кой е <i>адресатът</i> на всеки един от текстовете? 4. Какво всъщност се казва на адресатите (какви са <i>посланията</i>) и от какви позиции се прави това? 5. Авторите използват ли <i>аргументи</i> (и ако да – какви са те), когато убеждават адресатите в правотата си? 6. Има ли някакъв особен <i>патос</i> в (или зад) казаните неща и какъв е той във всеки текст? <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p>	<p align="center">2 часа семинарни упражнения</p>

	<p><u>Текстове за дискусия:</u></p> <p>Неизвестен автор (2012). Добро и зло.</p> <p>Св. Йоан Златоуст. (396). Беседи за дявола. Беседа втора.</p> <p>Рот, Ю. (2008). В търсене на причините на злото. <i>Новите български демони</i>. Издателство „Слънце”, София.</p> <p>Академични принципи на участие в дискусия.</p> <p>Условия за ефективна дискуссионна работа: предварителна работа с текста; търсене на други източници по сходна проблематика. Представяне на теза; аргументиране на теза; контратеза. Необходимост от вътрешна „съгласуваност“ между теза, аргументи, изводи, послание.</p> <p>Деструктивната роля на <i>argumentum ad hominem</i>; начини за преодоляване. Изработване на аргументи за степента на адекватност на „доказателствата” в текста спрямо конкретната авторова теза.</p> <p>Сравнително аналитично обобщение на трите текста, разглеждани в семинарите от гледна точка на жанр, адресат, послание, убедителност на основната теза.</p>	2 часа лекции
3.	<p>Екипна практическа работа със социологически текст с предмет, привидно сходен с тематиката на разглеждания в Тема#2 публицистичен текст.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Към какво точно е насочен изследователският интерес в текста (кой е <i>предметът</i> на социологическия анализ в текста)? 2. Какво от социалния контекст на темата провокира това, към което е насочен социологическият интерес в текста (кой е <i>социалният проблем</i>, скрит зад дискутираното в текста)? 3. Какво е основното противоречие/ парадокс/ възможна невъзможност (нещо, което изглежда като „дървено желязо”), по отношение на което се задават важните въпроси (кой е <i>основният социологически проблем/ изследователски въпрос</i>, на който се търси решение в текста)? 4. Защо от разнообразните възможни противоречия в темата, авторът избира да се занимава точно с това (какви са <i>предпоставките</i> да бъде търсено решение именно на този социологически проблем)? 5. Кой са допълнителните изследователски въпроси, които са поставени в контекста на социологическия проблем? 6. Как (по какви начини, с помощта на какви „средства“) авторът търси решенията на основното си изследователско питане (какви <i>методи</i> 	2 часа семинарни упражнения

	<p>използва)?</p> <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Чалъков И. (2008). Силовите групировки. <i>Мрежите на прехода</i>. Изток-Запад, София.</p> <p>Четенето на социологически текст като научен диалог. Социологически проблем и социален проблем.</p> <p>Защо четенето на социологически текст е научен диалог и какво означава това. Кой с кого, как и за какво диалогизира? Историческото изграждане на традицията на научното общуване като интегрална част от специфичен цивилизационен процес. Научното общуване като поле за разгръщане на потенциалите на все по-специализирана интер-субективност при търсене и отстояване на „научна истина“.</p> <p>Защо социологическите текстове са много различни от съобщаване-на-някакви-си-неща. Разликите между “какво е искал да ни каже авторът” и социологическия текст като поле за решаване на научни проблем/и.</p> <p>Какво представлява социологическият проблем/ основният изследователски въпрос и защо ни е нужно разбирането му? Социален проблем и контекстуалност на текста. Различия между социален и социологически проблем.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите от гледна точка на връзката „социологически проблем – социален проблем“.</p>	2 часа лекции
4.	<p>Екипна практическа работа по „сравнителен анализ“ на социологически и публицистичен текст с привидно сходна тематика.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Каква е основната <i>хипотеза</i>, която се подлага на проверка във всеки от двата текста? 2. Къде намирате главните разлики между хипотезите в двата текста. Защо ги определяте като главни? 3. Кои са основните <i>тези</i>, отстоявани във всеки от двата текста? 4. Какво различава двете тези? Те убедителни ли са? Какви и кои са нещата в текста, които правят съответната теза убедителна? 5. Как авторите обосновават тезите си (кои и какви са <i>аргументите</i> им за точно тези решения на поставените въпроси и доколко те са 	2 часа семинарни упражнения

	<p>убедителни)? Как аргументите са обвързани помежду си във всеки от двата текста?</p> <p>6. В сравнителен план, в кой от двата текста има патос в (или зад) казаните неща?</p> <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Текстове за дискусия:</u></p> <p>Чалъков И. (2008). Силовите групировки. <i>Мрежите на прехода</i>. Изток-Запад, София.</p> <p>Рот, Ю. (2008). В търсене на причините на злото. <i>Новите български демони</i>. Издателство „Слънце”, София.</p> <p>Четенето на социологически текст като научен диалог II. Хипотеза и теза в социологически текст.</p> <p>Експлицирана и неексплицирана хипотеза – как се изграждат изследователските предположения и предварителните очаквания към предмета и към „по-възможните” отговори на социологическия проблем. Дори и без пряко формулирана хипотеза, защо не можем произволно да градим социологически пред-положения.</p> <p>Необходимост от разграничаване между послание и теза. Защо не можем да участваме в научния диалог с автора/авторите без да постигнем яснота каква е отстояваната научна теза; как и къде да търсим и намираме в текста неговата основна теза?</p> <p>Експлицирана и неексплицирана теза: Как да търсим отговорите на изследователските питання („следвай аргументите”).</p> <p>Изработване на аргументи как авторската теза издържа или не на социологическа критика от гледна точка на степен на адекватност на „доказателствата” в текста спрямо конкретната теза; степен на коректност на правените междинни и крайни изводи.</p> <p>Сравнително аналитично обобщение на двата текста, разглеждани в семинарите от гледна точка на композицията и съдържанието, тезите и аргументите в тях.</p>	2 часа лекции
5.	<p>Първи опити със студентски социологически текст.</p> <p>Практическо сравнение между два студентски опита за социологически текст (курсови работи, разработвани от студенти в специалност „Социология”) – единият с експлицирана теза, другият – без такава. Задачата на семинара е да се търси и намира наличието/ отсъствието на теза и се изследват предпоставките за второто и възможни начини за неговото преодоляване.</p>	2 часа семинарни упражнения

<p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес във всеки от двата текста? 2. Какъв е социологическият проблем/ основният изследователски въпрос във всеки текст? 3. Кои са важните подвъпроси, които са поставени в контекста на съответния социологически проблем? 4. Какви методи са използвани във всеки текст, за да се изследва предмета на социологически интерес в него? 5. Каква е основната хипотеза, която се верифицира във всеки текст? 6. Коя е основната теза, отстоявана във всеки текст? Убедителна ли е? Защо? Има ли съвпадение между теза и хипотеза, и в кой от двата текста може да бъде открито? 7. Какви са основните аргументи, използвани в подкрепа на тезата във всеки текст? Убедителни ли са? Дали и как са обвързани помежду си? 8. Открийте в текстовете онези техни части, в които се заявява ценностна позиция на авторите към разглежданите предметни реалности. <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Текстове за дискусия:</u></p> <p>Първи анонимен автор (2004). Хипермаркетите за бяла и черна техника – как са възможни в българската действителност? <i>Курсова работа в Специалност „Социология“</i>.</p> <p>Втори анонимен автор (2004). Модернизация на агросектора – проблеми и перспективи. <i>Курсова работа в Специалност „Социология“</i>.</p> <p>Четенето на социологически текст като научен диалог III. Социологически аргументи.</p> <p>Необходимост от разграничаване между „факти“ и аргументи; между субективни, вкл. и ценностни предпочитания, и контекстна валидност. Защо не е нужно да се доказва, че „Годишните времена“ на Антонио Вивалди (не) ми харесват и защо е задължително да се аргументира как понятието за социално време на Захари Зограф, вплътено в „Колелото на живота“, е форматирало от сезонната цикличност.</p> <p>Аргументите като фундамент на тезата. Специфика на аргументацията в социологията и социалните науки за разлика от природните науки. Какво може да означава „доказателство“ в социологията (кое би могло да бъде социологически аргумент, и кое – едва ли)? Какво в социологическия текст можем да</p>	<p>2 часа лекции</p>
---	----------------------

	<p>наречем „теоретичен аргумент“ и какво – „емпиричен аргумент“?</p> <p>Защо патосът не може да е социологически аргумент? В каква степен има връзка между аргументите и ценностите позиции, разкрити в разглежданите в семинарите текстове. Как да интерпретираме точно тези аргументи.</p> <p>Сравнително аналитично обобщение на двата текста, разглеждани в семинарите от гледна точка на формулирането на проблем, яснотата на тезите, релевантността и достатъчността на аргументацията, адекватността на изводите спрямо предмета и неговия анализ.</p>	
6.	<p>Екипна практическа работа с класически социологически текст I.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес в този текст? 2. Какъв е социологическият проблем в текста? 3. Кои са основните подвъпроси, които са поставени в контекста на социологическия проблем? 4. Каква методология е използвана, за да се изследва предмета, който е във фокуса на социологическия интерес? 5. Какви са основните тези, отстоявани в този текст? 6. Защо социологията съдържа „много и различни раздели (социални науки)“? 7. Защо ни е необходим аналитичен инструмент и как „работи“ той? 8. Защо е необходимо „да се отстранят напълно всекидневните понятия“, за да може да се постигне социологическо разбиране и обяснение? 9. Как социологическият метод ни „освобождава“ от „всекидневните понятия“? <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Дюркем, Е. (1994). Социологията и социалните науки. <i>Избрано</i>. София, ИК „Критика и хуманизъм“.</p> <p>Комплексност в отношението „предмет“ – „метод“ в социологическия текст. Социологическа методология.</p> <p>Предметът на социологията и видовете „социални факти“. Социологическият метод; сравнителната история като</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>

	<p>необходим аналитичен инструмент за обяснението на социалния свят. Диахронност и синхронност в сравнителния подход.</p> <p>Предпоставки за появата на социологията като наука. Качествената разлика между нормативните описания на „идеалното обществено състояние” и социологическия императив за познаването и разбирането на актуалното или миналото състояние на „обществата”.</p> <p>Историческо възникване на „социалния детерминизъм” и на социологическия интерес към него като произтичащи и изразяващи по необходимост обществената същност.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите от гледна точка на отношението „предмет – метод“.</p>	
7.	<p>Екипна практическа работа с класически социологически текст II.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес в този текст? 2. Какъв е социологическият проблем в текста? 3. Кои са основните подвъпроси, които са поставени в контекста на социологическия проблем? 4. Каква <i>методология</i> е използвана, за да се изследва социологическия предмет? 5. Какви са основните тези, отстоявани в този текст? 6. Какъв е кръгът на въпросите, които са неразрешими с научни средства, защото са обусловени от ценностни позиции? 7. Какво означава, че не можем „да оставим фактите да говорят”? 8. Как разбирате научното изискване „конвенционално самоочевидното да се превръща в проблем”? <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Вебер, М. (1998). Смисълът на „свобода от ценности” в социологията и в икономическата наука. <i>Смисъл и ценност</i>, К. Коев (съст.). ИК „Критика и хуманизъм”, София.</p> <p>Комплексност в отношението „обективност – ценностни отсъждания” в социологическия текст. Социологическа методология.</p> <p>Научна „обективност” и „ценностни отсъждания” в академичните дискусии. Публичният характер на научната</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>

	<p>дейност и академичната ангажираност с резултатите от изследователската дейност. Научна (не)легитимност на ценностната натовареност на академичното взаимодействие.</p> <p>Условия за възможност на една „свободна от оценъчни съждения наука” в контекста на нарастващата в модерното общество в началото на XX век диференциация между наука и всекидневие, „научна истина“ и „етическа рационалност“, ценности в науката и науката като ценност.</p> <p>Граници на валидност на Веберовата методология на идеалните типове като научно средство за постигане на по-добро разбиране отвъд ценностните предпоставки на познавателния процес. Съдържателни разграничения между „ценностно отсъждане” и „интерпретация на ценности”.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите от гледна точка на отношението „научна обективност – ценностни отсъждания”.</p>	
8.	<p>Тест върху постигнатото до момента.</p> <p>Сравнително аналитично обобщение на отговорите на въпросите в теста.</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>
9.	<p>Екипна практическа работа с класически социологически текст III.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес в този текст? 2. Какъв е социологическият проблем в текста? 3. Кои са основните подвъпроси, които са поставени в контекста на социологическия проблем? 4. Каква методология е използвана, за да се изследва социологическия предмет? 5. Какви са основните тези, отстоявани в този текст? 6. Каква е разликата между „личните беди, свързани със средата” и „обществените проблеми на социалната структура“? 7. Какви са основните измерения на социологическото въображение и „как то работи“? <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Милс, Ч. Р. Обещанието. <i>Социологическото въображение</i> [български</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p>

	<p>превод]. The Promise. <i>The Sociological Imagination</i>, NY, Free Press, 1959</p> <p>Комплексност в отношението „пристрастия/ преценки – обективност“ в социологическия текст. Социологическото въображение.</p> <p>Необходимостта от поставяне на историята на социологията в по-широкия ценностен, институционален и културен контекст като ориентир във фундаменталните социологически въпроси и начините на тяхното задаване към конкретен предмет.</p> <p>Диалектиката между лично и обществено, биография и история като контекст на задаването и решаването на изследователски въпроси (социологически проблеми). Социологическото въображение като способност да се преминава от една перспектива към друга спрямо пресичането и взаимодействията между биография и история в рамките на обществото.</p> <p>Различия между веберианско и нео-марксистко разбиране на отношението „(ценностни) преценки – обективност“ при осъществяването на социологическото начинание. Методологическа прецизност на дискусиата <i>чрез</i> термините, а не <i>върху</i> тях.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите, от гледна точка на въпроса за самосъзнанието на социолога за личните пристрастия и преценки като предпоставка за обективност в осъществяването на социална наука, както и на моралните проблеми на социалното проучване (въпросът за социалната наука като обществен проблем).</p>	2 часа лекции
10.	<p>Екипна практическа работа със социологически таблици I.</p> <p>Практическа работа със социологически текст, разгръщащ анализ на конкретни социологически данни и таблици.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес? 2. Какъв е социологическият проблем в текста? Кои са основните <i>подвъпроси</i>, които са поставени в контекста на социологическия проблем? 3. Каква методология е използвана при анализа? 4. Коя е основната теза, отстоявана в този текст? Анализът на таблични разпределения на емпирични данни прави ли я по-убедителна? Защо и как? 5. Кои са основните аргументи, използвани в подкрепа на тезата? 6. Каква е връзката между пропорционалното разпределение на трите 	2 часа семинарни упражнения

	<p>отговора в таблицата на стр. 4 и анализа на това разпределение?</p> <p>7. Доколко е убедителен първият извод след таблицата на стр. 7 за българското „отчетливо по-ниско” участие в доброволни сдружения в сравнение с „другите европейски страни” при наличните в таблицата стойности на това участие? Какви различни изводи можем да направим ние и с какви аргументи?</p> <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Димитров, Г. (2009). Кризата на обществения живот в България в началото на 21-ви век. <i>Европейските ценности в днешното българско общество</i>, Фотев, Г. (ред.), София, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”.</p> <p>Изграждане на аргументация с емпирична информация в социологически текст. Количествени данни и таблици.</p> <p>Значение на социологическите таблици за аналитичната работа на социолога – за какво ни служат, как трябва да се „чете” информацията в тях и как не трябва да се „чете”. Дали числата са аргумент сами по себе си и защо „фактите” не могат “сами да говорят”.</p> <p>Значения на процентните разпределения; разлики между относителен дял и процентен пункт. Научна почтеност при анализ на таблични данни; какво означава „свърх-интерпретация” и как можем да контролираме работата си с емпиричната информация, за да я избягваме.</p> <p>Кои са ограниченията на прехода между данните и анализа им? Защо ни е полезна статистиката и какви са границите на нейната обяснителна сила.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите от гледна точка на това как аргументите, използвани в подкрепа на тезата са свързани със социологическата информация в таблиците и графиките. Начини за обвързване <i>между</i> отделните аргументи, извлечени от анализа на табличната информация. Различия между съдържателно (спрямо обективациите на предмета) и формално (според някаква логическа схема) обвързване на аргументи.</p>	2 часа лекции
11.	<p>Екипна практическа работа със социологически таблици II.</p> <p>Практическа работа със социологически текст, разгръщащ анализ на конкретни социологически данни и таблици.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Какъв е предметът на социологическия интерес в текста? 2. Какъв е социологическият проблем в текста? Кои са основните 	2 часа семинарни упражнения

подвъпроси, които са поставени в контекста на социологическия проблем?

3. Каква *методология* е използвана при анализа?

4. Коя е основната теза, отстоявана в този текст? Анализът на таблични разпределения на емпирични данни прави ли я по-убедителна? Защо и как?

5. Кои са основните аргументи, използвани в подкрепа на тезата?

6. Какви са разликите в интерпретирането на значенията на различни обективации на предмета, според различния начин на организиране и „синтезиране” на емпиричната информация?

7. Как сравнението на данни за 2006 г. и 2016 г. в таблиците ни позволява социологически да разберем наличието или липсата на динамика в изследвания предмет? Кои са граничните стойности, отвъд които стават валидни аргументите за регистрирана социална динамика?

Текст за дискусия:

Благоев, Д. (2008). Житейски шансове и статусна динамика. *Състояние на обществото*. Институт „Отворено общество”. София.

Използване на съставни индикатори при анализ на емпирична информация в социологически текст.

Архитектоника на социологически текст с анализ на емпирични данни, получени чрез използването на количествени методи. Вътрешна аналитична логика и съгласуваност между аргументите, извлечени от табличната емпирична информация. Напрежения “смисъл – форма” в текста и начини за преодоляването им при работа със социологическата информация.

Зависимост от решаването на конкретните работни задачи в разгръщания се аналитичен процес на търсене на отговори на социологическия проблем от преобразуването на изходните индикатори. Каква е познавателната полза от „играта” с нови „синтетични” индикатори, конструирани *post datum*.

Разкриване на различни пластове от социологически значения в изследвания предмет с помощта на информацията от табличните/графичните разпределения; как преминаването през всеки един от тези пластове прояснява вече анализирания, но и променя смисъла на целия анализ.

Как чрез преобразуването на отделните „едномерни” и „двумерни” разпределения на числовите измерения на всекидневните гледни точки към „йерархия на социални позиции” можем да надникнем зад самите гледни точки и да получим аналитична яснота за тяхното „гледане” и ново знание за „йерархията”, което е недостъпно за „обитателите” на тези

2 часа лекции

	<p>позиции.</p> <p>Аналитично обобщение на текста, разглеждан в семинарите, от гледна точка на това как аргументите, използвани в подкрепа на тезата са свързани със социологическата информация в таблиците и графиките.</p>	
12.	<p>Екипна социологическа работа с визуален текст.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кой и какви са основните <i>индивидуални и групови субекти (социалните актьори)</i> във филма? Кой са <i>институционалните субекти</i>? 2. Има ли, и ако да, каква е тяхната <i>йерархия</i>? 3. Какви са основните <i>социални взаимодействия</i> между тези субекти? 4. Какви са основните <i>социални контексти</i> на взаимодействията? 5. Какво означава „монопол“? Монополът ли е основният проблем или нещо друго? 6. Какво означава „изкуствено скъсяване на живота на продуктите“? 7. Възможно ли е да има масово производство и масово потребление, без изкуственото скъсяване на живота на продуктите? 8. Какви са <i>идеологическите и ценностни позиции</i>, от които се заявява авторската теза? <p>Екипите обсъждат своите групови отговори (с помощта на преподавателя) и ги представят пред аудиторията.</p> <p><u>Филм за дискусия:</u></p> <p><i>Pyramids of Waste (The Light Bulb Conspiracy)</i> [The movie], (2010). Director: Cosima Dannoritzer [Български субтитри]</p> <p>Филмът като „текст“. Социологическа дискусия на несоциологически (визуален) текст.</p> <p>Какви професионални ползи ни носят уменията за аналитична работа с визуални текстове. Какви са условията на възможност за решаване на предизвикателната задача да се извлече „социологически екстракт“ от филмовия коктейл от идеология, ценности, „факти“, позиции и послания.</p> <p>Какви са социологически същественият предмет за анализ, който може да бъде идентифициран при същата „фактология“ и социологическият проблем, който може да бъде формулиран спрямо него.</p> <p>Защо и как трябва да се опитваме да контролираме влиянието на идеологическите и ценностни позиции при осъществяване на</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>

	<p>своя анализ (за разлика от френския социолог във филма). Защо и как е „нормално” идеологическите и ценностни позиции, от които се заявява посланието на творческия екип, да са широко разпространени в модерното общество.</p> <p>Обобщение на семинарните дискусии на филма от гледна точка на възможностите за аналитична „дисекция“ на филмовото съдържание и послание чрез поставяне в исторически контексти на композицията от индивидуални, групови и институционални субекти, и на основните техни социални взаимодействия във филма.</p>	
13.	<p>Разработване на социологически текст.</p> <p>Първа част на практическата работа:</p> <p>Дискусия върху „Изискванията за разработка на казус” на специалност „Социология”.</p> <p>Основни въпроси, на които студентите търсят индивидуален отговор при самостоятелната си подготовка преди екипната работа в семинара:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Каква е връзката между „социален казус” и „социален факт”? 2. Какво означава да се дефинира изложеният факт като социален въпрос и да се разкрият неговите най-важни аспекти? 3. Как са обвързани социален въпрос и изследователски въпрос? 4. Каква е връзката между социална фактичност, изследователски въпрос и изследователски хипотези? 5. Как е направен преходът от конкретния пример в социалния казус към избора на теоретични концепции и подходи за неговото разрешаване? <p><u>Текст за дискусия:</u></p> <p>Специалност „Социология” (2012). Изисквания за разработка на казус.</p> <p>Анализ на социален казус – предпоставки, предизвикателства, социологически решения.</p> <p>Какво представлява социалният казус и как всекидневният или публичният живот ни го „предоставят”. Социологическа интерпретация на казуси – от какво зависи кое и как да се интерпретира, за да бъде социология, а не житейска нагласа или предвзета оценка. Как да използваме знанията си от различните социологически дисциплини за конструиране на разбиране на конкретен казус.</p> <p>Как можем да осъществим преход от дефинирането на социалния проблем към идентифицирането на социологически</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>

	<p>релевантни научни проблеми.</p> <p>Основни стъпки за осъществяване на преход от анализ на социологическите проблеми към формулиране на една или повече изследователски хипотези, които да са верифицируеми.</p> <p>Защо е необходимо идентифицираният научен проблем да се анализира с помощта на теоретически инструменти – социологически идеи, възгледи и концепции. Как да ги използваме, без да изпадаме в релятивизъм.</p>	
14.	<p>Разработване на социологически текст II.</p> <p>Втора част на практическата работа:</p> <p>Осъществяване на изискванията за разработване на социален казус чрез съвместно изработване на „макет” на казус по тема, която е получила най-добра аргументация в хода на дискусиата.</p> <p>Примерни решения в реално време чрез изработване и прилагане на рамката „социален проблем, изследователски въпрос(и), верифицируеми хипотези, социологически подходи, примерни емпирични данни“</p> <p>Курсова работа по изследователска задача.</p> <p>Подготовка на проект, консултиране с преподавател. „Курсовата работа“ като решаване на кратка социологическа задача. Ограничаване на тематичния обхват и избор на тема.</p> <p>Очертаване на предмета на изследване и изследователския въпрос, целите, задачите, основните хипотези и работните методи. Конкретизиране и детайлизиране на изследователския/ социологическия проблем. Изработване на понятиен апарат чрез дефиниране и дискусия на основните термини и понятия през призмата на решаването на социологическия проблем.</p> <p>Набор и организиране на емпиричния материал. Структуриране на курсовата работа от гледна точка на решаването на задачата в конкретното социологическо поле.</p> <p>Как да разгръщаме изложението чрез отговори на подвъпросите, на които сме разпластали основния си проблем. Аргументация на тезата, или как и какви социологически доказателства да използваме за тези отговори. Как коректно да реферираме чужда теза при използването ѝ като аргумент.</p> <p>Академични стандарти за цитиране. Академични стандарти за изработване на библиография. Онлайн-ресурси за ориентация в различните стандарти за библиография.</p>	<p>2 часа семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>
15.	<p>Публична дискусия в трите групи върху всички индивидуални</p>	<p>2 часа</p>

<p>проекто-теми и анотации на социалните казуси, които ще се разработват от студентите.</p> <p>Граматика на социологическия текст.</p> <p>Обобщение през перспективата на съвместната работа през семестъра.</p>	<p>семинарни упражнения</p> <p>2 часа лекции</p>
---	--

Предварителни изисквания:
<p><i>Изисквания за допускане до разработка на социален казус:</i></p> <p>Текуща оценка, равна или по-висока от „среден 3”. Тя се образува като средно-аритметична от оценка за участието на семинарните занятия и оценка от тест в средата на семестъра. Студентите, които не покриват това изискване, повтарят дисциплината през следващата учебна година.</p>

Формиране на крайната оценка

Спецификата на този курс не предполага финален изпит. Крайната оценка (КО) се формира от три компонента – ефективното участие в семинарната работа през семестъра (50 на сто), решаване на тест в средата на семестъра (20 на сто) и разработване и публична защита на социален казус през сесията (30 на сто). До разработване на социален казус се допуска само студент, който е покрил предварителните изисквания.

Крайната оценка се получава по следната формула:

$$КО = 0,5*Д + 0,2*Т + 0,3*К, \text{ където:}$$

Д – Участие в тематични дискусии в часовете (50% от оценката);

Т – Решаване на тест (20% от оценката);

К – Разработка и публично представяне на казус (30% от оценката).

За оценка „Отличен“	$5,50 \leq КО \leq 6,00$
За оценка „Много добър“	$4,50 \leq КО < 5,49$
За оценка „Добър“	$3,50 \leq КО < 4,49$
За оценка „Среден“	$3,00 \leq КО < 3,49$
За оценка „Слаб“	$2,00 \leq КО < 2,99$

Критериите за оценяване на всеки от компонентите са следните:

<i>1. Участие в тематични дискусии в часовете (Д)</i>	
За оценка „Отличен“	Студентът участва редовно в тематичните дискусии по предварително прочетените текстове и допринася съществено за тяхната продуктивност и полезност; демонстрира разбиране по мнозинството от дискутираните основни въпроси.
За оценка „Много добър“	Студентът участва редовно в тематичните дискусии по предварително прочетените текстове и отчасти допринася за тяхната продуктивност и полезност; демонстрира разбиране по голяма част от дискутираните основни въпроси.
За оценка „Добър“	Студентът участва в част от тематичните дискусии по предварително прочетените текстове и понякога допринася за тяхната продуктивност и полезност; демонстрира разбиране по малка част от дискутираните основни въпроси.
За оценка „Среден“	Студентът не участва редовно в тематичните дискусии по предварително прочетените текстове и много рядко допринася за тяхната продуктивност и полезност; не демонстрира разбиране по голяма част от дискутираните основни въпроси.
За оценка „Слаб“	Студентът не участва в тематичните дискусии по предварително прочетените текстове и не допринася за тяхната продуктивност и полезност; не демонстрира разбиране по мнозинството от дискутираните основни въпроси.

<i>2. Решаване на тестови задачи (Т):</i>	
За оценка „Отличен“	Студентът е получил над 80% от максималния брой точки.
За оценка „Много добър“	Студентът е получил между 61% и 80% от максималния брой точки.
За оценка „Добър“	Студентът е получил между 41% и 60% от максималния брой точки.
За оценка „Среден“	Студентът е получил между 21% и 40% от максималния брой точки.
За оценка „Слаб“	Студентът е получил под 20% от максималния брой точки.

<i>3. Решаване на казус (К):</i>	
За оценка „Отличен“	Студентът е разработил казус с ясно разграничаване на социален от социологически проблем; формулирал е проверяеми изследователски хипотези; адекватно е приложил конкретни теоретични подходи при анализа на социологическия проблем; казусът завършва с обосновани изводи – резултат от самия анализ, които подкрепят основната му теза.
За оценка „Много добър“	Студентът е разработил казус с разграничаване на социален от социологически проблем; голяма част от формулираните изследователски хипотези са проверяеми; приложението на конкретни теоретични подходи при анализа на социологическия проблем е в голяма степен адекватно; повечето от аналитичните изводи са в резултат на самия анализ и в мнозинството си подкрепят основната теза.

За оценка „Добър“	Студентът е разработил казус, в който разграничаването между социален и социологически проблем не е достатъчно коректно; само част от формулираните изследователски хипотези са проверяеми; приложението на конкретни теоретични подходи при анализа на социологическия проблем е частично; само част от аналитичните изводи са в резултат на самия анализ или връзката им с основната теза е проблематична.
За оценка „Среден“	Студентът е разработил казус, в който разграничаването между социален и социологически проблем е много проблематично; само част от формулираните изследователски хипотези са проверяеми; използването на теоретичните подходи при анализа на социологическия проблем е проблематично; мнозинството от аналитичните изводи не са в резултат на самия анализ или връзката им с основната теза е проблематична.
За оценка „Слаб“	Студентът не е разработил казус или не го е разработил самостоятелно, или е разработил такъв, в който липсва разграничение между социален и социологически проблем или това разграничение е нерелевантно; не са формулирани изследователски хипотези; използването на теоретичните подходи при анализа на социологическия проблем е нерелевантно; аналитичните изводи не са в резултат на самия анализ или липсват, или липсва връзка между тях и основната теза; или са нарушени драстично правилата за цитиране на използваните източници.

Библиография

Основна литература:

Благоев, Д. (2008). Житейски шансове и статусна динамика. *Състояние на обществото*. Институт „Отворено общество“. София.

Вебер, М. (1998). Смиълът на „свобода от ценности“ в социологията и в икономическата наука. *Смиъл и ценност*, К. Коев (съст.). ИК „Критика и хуманизъм“, София.

Втори анонимен автор (2004). Модернизация на агросектора – проблеми и перспективи. *Курсова работа в Специалност „Социология“*, непубликувано.

Димитров, Г. (2009). Кризата на обществения живот в България в началото на 21-ви век. *Европейските ценности в днешното българско общество*, Фотев, Г. (ред.), София, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”.

Дюркем, Е. (1994). Социологията и социалните науки. *Избрано*. София, ИК „Критика и хуманизъм“.

Милс, Ч. Р. Обещанието. *Социологическото въображение* [български превод]. The Promise. *The Sociological Imagination*, NY, Free Press, 1959

Неизвестен автор (2012). Добро и зло.

Първи анонимен автор (2004). Хипермаркетите за бяла и черна техника – как са възможни в българската действителност? *Курсова работа в Специалност „Социология”, непубликувано.*

Рот, Ю. (2008). В търсене на причините на злото. *Новите български демони.* Издателство „Слънце”, София.

Св. Йоан Златоуст. (396). Беседи за дявола. Беседа втора.

Специалност „Социология” (2012). Изисквания за разработка на казус.

Чалъков И. (2008). Силовите групировки. *Мрежите на прехода.* Изток-Запад, София.

Pyramids of Waste (The Light Bulb Conspiracy) [The movie], (2010). Director: Cosima Dannoritzer [Български субтитри]

Допълнителна литература:

Бъргър, П. (2001). *Покана за социология.* ЛИК. София.

Еко, У. (1999). *Как се пише дипломна работа.* ИК Александър Паунов.

Фотев, Г. (2002). Как се пише дисертация. *Докторантурата по социология. Нови образователни практики.* ИК КОТА.

Hacker, D. (1989). *A Writers' Reference.* Saint Martin's Press, NY.

Giarrusso R. et all. (1991). *A Guide to Writing Sociology Papers.* Saint Martin's Press, NY.

Дата: 15.05.2020 г.

Съставил: гл. ас. д-р Димитър Благоев